

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-113>

Сабакарь Сергій, аспірант, старший викладач кафедри рисунка НАОМА (науковий керівник: виконуюча обов'язки завідувачки кафедри дизайну НАОМА, кандидат мистецтвознавства, доцент Тиханюк О.В.)

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО В ПРОТЕСТНИХ РУХАХ ЯК ЗАСІБ

Ключові слова: візуальне мистецтво, пропаганда, маніпуляція, протестні події

Sabakar Segii, PHD student, Senior Lecturer of the Drawing Department NAFAA (academic mentor: Acting Head of the Design Department NAFAA, Associate Professor Olena Tyhonyuk)

VISUAL ART IN PROTEST MOVEMENTS AS A REMEDY

Abstract. Visual art of a propagandistic nature, instrumentalized by protest movements, can contribute to social change. It can mobilize citizens in the struggle for civil rights, but it can also be a tool for manipulating their consciousness.

Key words: visual art, propaganda, manipulation, protest events

У публічних виступах соціально-політичного характеру візуальне мистецтво відіграє важливу роль як інструмент здатний впливати на суспільні настрої. Візуальні образи інформативного та пропагандистського характеру допомагають мобілізувати громадськість, розповсюджувати ідеї, інформувати. Так створюються символи, які об'єднують учасників. Однак, використання таких образів несе ризики маніпуляції громадською думкою та підживлення соціальних конфліктів.

Протягом ХХ століття пропаганда у візуальному мистецтві була важливим інструментом тоталітарних режимів, що допомагала поширенню ідеології, а також ставала засобом контролю мас та сприяла виправданню насильства. Наприклад, в радянських агітаційних плакатах та нацистських візуально-пропагандистських фільмах спостерігаємо, як образи закріплюють ненависть та створюють вороже ставлення до певних соціальних, етнічних груп. Отже, коли естетичні засоби стають підконтрольними політичним інтересам, мистецтво стає інструментом маніпуляції.

Розглянемо, як під час протестів мистецтво як засіб пропаганди відіграє подвійну роль. З одного боку, на низовому рівні, вона допомагає висловлювати політичні вимоги та об'єднувати учасників соціальних рухів

критичних до влади. Завдяки тому, що під час протестних рухів емоційний вплив образів набагато сильніший за раціональні аргументи, візуальна пропаганда включає в себе великий потенціал до мобілізації. Наприклад, плакати та графіті під час «Революції гідності» в Україні та «Арабської весни» не лише інформували про поточні події але й створювали емоційний тиск на учасників та опонентів. З іншого боку, пропагандистські образи підсилювали радикалізацію завдяки загостренню опозицій. Спрощення складних соціальних питань у яскравих візуальних повідомленнях, а особливо через створення «чорно-білої» картини події, наприклад через героїзацію протестувальників на противагу опонентам–ворогам, підживлює конфронтацію та не сприяє пошуку компромісів.

Символи та образи створені під час протестних подій зазвичай перетворюються на «бренди», які розповсюджуються поза межами подій, таким чином їх метою стає також підтримка духу протесту після завершення активних дій. Отже використання таких образів здатно закріпити стереотипи та сформувані упередження, що може сприяти посиленню суспільного поділу, перетворюючи мирні протести на довготривалі конфлікти.

Отже висловлювання у візуальному мистецтві, що інструменталізуються протестними рухами та мають пропагандистський характер є неоднозначним явищем. З одного боку, вони можуть сприяти суспільним змінам завдяки мобілізації громадян у боротьбі за права, з іншого боку, таке мистецтво готове для використання і може підживлювати маніпуляції свідомістю громадян, сприяти поширенню ненависті та дестабілізації ситуації. Візуальні образи, які створюються під час протесту, мають великий вплив на поведінку і свідомість людей, тож їх використання у протестних подіях вимагає усвідомлення та відповідальності.